

Ad van Liempt

Ad van Liempt is tv-maker en publicist. Hij bedacht onder andere de tv-programma's 'Andere tijden' en 'De oorlog'. Daarnaast heeft hij een aantal historische boeken geschreven, waarvan *Kopgeld* en *Selma: de vrouw die Sobibor overleefde* de bekendsten zijn.

Ben Vriesema is
redacteur van Kleio

Welk nut heeft geschiedenis volgens u?

Geschiedenis zie ik als een eindeloze serie verhalen die mensen elkaar vertellen. En verhalen vertellen beschouw ik als de belangrijkste vorm van menselijk contact: vertellen, luisteren, open staan voor elkaars belevenissen en kennis. De verhalen kunnen alle denkbare vormen hebben, dat maakt ze alleen maar spannender en intrigerender.

Kunt u zich nog veel herinneren van de geschiedenislessen op de basisschool en het middelbaar onderwijs?

Van mijn basisschool herinner ik me weinig meer: sommige meesters konden heel goed vertellen en de klas rode oortjes bezorgen. Op het gymnasium had ik jarenlang een vreselijke geschiedenisleraar, die de leerlingen alleen maar overzichten dicteerde die ze de volgende les uit hun hoofd moesten kennen. Dat was een gruwel, ik kreeg er een grondige hekel door aan het vak, wat door mijn laatste, aanzienlijk betere, leraar niet meer zodanig kon worden gecompenseerd dat ik geschiedenis zou gaan studeren, ondanks een 9 op mijn eindexamen.

'Ik ben een Utrechter en ik voel de geschiedenis altijd sterk als ik over de Maliebaan loop'

Wat is volgens u het belangrijkste in het geschiedenisonderwijs?

Dat leerlingen enthousiast worden gemaakt voor geschiedenis; dat kan op allerlei manieren, maar vooral door het vertellen van verhalen die de leerlingen boeien.

Welke historische periode spreekt u het meest aan?

Mijn belangstelling gaat vooral uit naar de periode 1940-1950 in de vaderlandse geschiedenis. Ten eerste door de Tweede Wereldoorlog, en ten tweede door het feit dat de

Wat was uw meest recente historische sensatie?

In het najaar van 2009 was ik op zoek naar gegevens over Selma Wijnberg, de enige Nederlandse vrouw die het vernietigingskamp Sobibor overleefde. In het Historisch Centrum Overijssel, in de archieven van de Zwolse politie, vond een archivaris voor mij documenten waaruit bleek dat de autoriteiten eind 1945 deze joodse vrouw en haar Poolse echtgenoot het land uit wilden zetten. Ze hadden Sobibor overleefd, maar voldeden niet aan de vereisten voor een verblijfsvergunning.

Dat vond ik uitgesproken schokkend, en het was daardoor evenzeer een sensatie toen minister Klink haar enige maanden later een koninklijke onderscheiding uitreikte en namens de staat der Nederlanden openlijk zijn excuses aanbood.

Foto: Selma Wijnberg na de oorlog met haar gezin.

periode van wederopbouw vijf jaar samenviel met het conflict met Indonesië, waarin Nederland besloot zijn belangen met militair geweld te verdedigen. Dat heb ik altijd een fascinerende beslissing gevonden. Ik heb er ooit een boek over geschreven ('Een mooi woord voor oorlog'), maar dat heeft me niet dichterbij de oplossing van het raadsel gebracht. Volgend jaar mag ik er een tv-programma over maken, maar dat zal opnieuw de vraag niet afdoende kunnen beantwoorden, vrees ik.

Denkt u dat de historische canon nut heeft voor het geschiedenisonderwijs?

Ik vind de canon nuttig, zeker voor het onderwijs. Hij brengt enige ordening aan en vestigt de aandacht op wezenlijke gebeurtenissen en belangrijke personen. Er zijn mooie verhalen omheen te vertellen. Maar de keuze is niet dwingend: docenten kunnen rond de canonvensters hun eigen keuzes bepalen en hun eigen verhalen vertellen.

Philip Mechanicus

In depot
Dagboek uit Westerbork

Welke historische studie of welke historische roman maakte de meeste indruk op u?

Ik kies voor een ander genre: het journalistieke verslag. En wel voor In Depot van Philip Mechanicus, het dagboek uit het doorgangskamp Westerbork. Het meest aangrijpende boek dat ik ken. Volgens de auteur is het 'het relaas van een drenkeling die zijn eigen schipbreuk verslaat'.

Welke historische film heeft de meeste indruk op u gemaakt?

Moeilijk: laat ik zeggen Goodbye Lenin, prachtige terugblik op het dagelijks leven in de DDR.

Als u morgen een historisch onderzoek zou mogen beginnen, wat zou dan het onderwerp zijn?

Ik wil graag een onderzoek doen naar de manier waarop Nederlandse politie-eenheden het verzet bestreden in de slotfase van de Tweede Wereldoorlog. En het ziet er sterk naar uit dat dat onderzoek dit najaar zal kunnen beginnen.

Wat is voor u een belangrijke lieu de mémoire?

Ik ben een Utrechter en ik voel de geschiedenis altijd sterk als ik over de Maliebaan loop. Daar zaten belangrijke Duitse instellingen tijdens de

oorlog, daar huisde de NSB, in een gebouw waar binnenkort een crèche wordt gevestigd (zie foto), daar zat de Aussenstelle van de SD en daar woonde ook de leider van het Utrechtse verzet, dokter Max (mevrouw Marie-Anne Tellegen). En aan het eind van de Maliebaan ligt het Spoorwegmuseum. Daarvandaan (station Maliebaan) werden in de oorlog de Utrechtse joden gedeporteerd.

Welke historische persoon spreekt u het meeste aan?

Ik kies voor Johan Hollebrands, een onbekende landmeter uit Sliedrecht, die tijdens de oorlog twee joodse kinderen in zijn gezin opnam en na hun arrestatie alles deed om hen en hun ouders uit hun gevangenschap te bevrijden. Het mislukte helaas. Daarnaast maakte hij levensgevaarlijke crossings om geallieerde piloten via de Biesbosch over te zetten naar bevrijd gebied. Daarna keerde hij terug naar bezet gebied om nieuwe piloten op te halen. Hij kreeg verscheidene onderscheidingen, ook die van Yad Vashem. Ik heb een portret van hem geschreven in het boekje Verzetshelden en Moffenvrienden dat dit voorjaar uitkwam: ik raakte bij het bestuderen van zijn leven meermalen ontroerd.

Wat is uw dierbaarste bezit dat ook historische waarde heeft?

Mijn boekenkasten, waarin veel boeken over geschiedenis staan; de planken met biografieën, Tweede Wereldoorlog, Indië en sportgeschiedenis zijn me het dierbaarst.

Hoe vindt u dat geschiedenisonderwijs aan een middelbare school moet worden gedoceerd?

Niet zoals mijn eerdergenoemde geschiedenisleraar het deed. Ik ben er, eerlijk gezegd, trots op dat veel geschiedenisleraren voor hun lessen gebruik maken van afleveringen van 'Andere Tijden', het programma waarvan ik de eerste eindredacteur mocht zijn. Veel afleveringen zijn er heel geschikt voor, ik heb geregeld enthousiaste reacties van docenten gekregen over dit visuele lesmateriaal.